

Mlado Jutro

Št. 45.

V Ljubljani, dne 5. novembra

1939

BRZONOŽEC IN PUŠČICA

Povest iz dobe, ko je Tekumze štel dvanajst let
Napisal Fric Steuben

Čarovniki so mrmrali svoja rotenja in družilo se je vzdihovanje žensk s tožečim vpitjem, kakor da se nekod oglašajo žalostne ptice. Ogenj je prasketal in rdeče ožarjal mrke obraze bojevnikov, orožje in plašče iz bivoljih kož. Vrvež številnih postav se je izgubljal v temi, v kateri so mladeniči na drevesu lahko le slutili vroči utrip močno razburjene množice. Vztrajali so do kraja. In ko so okorelih udov spet splezali z drevesa, jim je bilo, kakor da so le še bolj povezani med seboj.

Minila sta dva dneva nemirnega pričakovanja. Popoldne drugega dne je skozi vas votlo donel glasnikov veliki boben. Vsak je poznal ta votli glas. Ma homa je bila vsa vas zbrana okrog glasnika. Za njim je stal vrhovni glavar Kornstalk z ostalimi načelniki iz naroda. Moški in ženske, še otroci sami so molčali, saj so vedeli, zdaj pa zve-mo, kaj so starešine sklenili!

Kornstalk je stopil naprej, kratko je povedal, kar so pač vsi že vedeli: da so Čiroki prodali deželo, da so belci deželo darovali in da so belci ustrelili sinu in oba vnuka glavarja Usnjene ustnice. Kornstalk je povzel:

— Vse to je početje belih ljudi. Prebivajo za velikim gozdnatim pogorjem in zdaj pričenjajo iztezati roko v deželo zelenega trstja. Glavarji so sklenili, da pošljejo odposlance k velikemu poglavarju belcev. Stopi pred nas, poglavar Sin Bobnečega ptiča, in povej, zastran česa hočemo povprašati velikega glavarja belcev!

Sin bobnečega ptiča je stopil naprej in spregovoril nekaj besed, ki so pozneje postale slavne — vendar rdečemu narodu žal niso pomagale:

— To je moje sporočilo velikemu glavarju belcev: Angleži hočejo vso deželo na jugu šavanske reke (Ohajo),

Francozi hočejo deželo na severu šavanske reke. Kje potem ostane, velik in modri poglavar belcev, dežela otrok Nanaboča? Čuli smo, da so ti Čiroki prodali našo deželo. Čuli smo, da so ti velikodušni rodovi Irokezov našo deželo podarili, toda naša dežela ni tulec za pšice, ki se da kratko in malo prodati ali podariti. Ljudje, ki to vendarle trdijo, so lažnivci. In če hoče kdo vendarle verjeti, da je naša dežela tulec, ki ga lahko kdorkoli vzame in odnese, naj ve, da so v tem tulcu ostre puščice. Otroci boga Nanaboča vedo ravnatl s košenim lokom in tudi belec ima samo eno srce. Prosimo te: ostani v deželi, ki ti jih je naš veliki oče, rod Lenikenape, podaril. Ta dežela je zate in za tvoje otroke zadosti obsežna. Če pa te grudi lakota po naši deželi in če boš odposlal svoje bojevnike, tedaj vedi, da bo padel sleherni, ki bo brez našega dovoljenja stopil v deželo zelenega trstja. Voli tedaj, kateri vampum hočeš: bel vampum miru, ali črni vampum vojne!

Sin bobnečega ptiča je končal. Pogledal je naokrog in povsod je videl resne obraze. Čuti ni bilo ne pritrjevanja, ne odklonitve.

Zdaj je še enkrat nastopil Kornstalk.

— Sin bobnečega ptiča in njegovi spremljevalci odjezdijo v nekaj dneh. Jutri pa hočemo ustreči želji naših fantov, da vidimo, česa so se naučili. Srca mladeničev nestrpno čakajo velike preizkušnje. Pripravite se torej, oborožite se kajti jutri bomo praznovali dan boreče se mladine.

— Vum-ho! — je zadonel zmago-slavni krik Tekumzeja preko vse vasi in takoj nato so se odzvali tudi ostali mladi gorski levi. — Vum-ho! Vum-ho! so vzklikali soglasno in enakomerno. Tekumze je bil res dobro uvežbal novi bojni krik.

Bojevniki so se smehtjali in njihova resnoba je splahnela, ko so povsod videli fante hiteti v taborišča, izbirati orožje.

Beli poglavar je bil daleč. Nevarnost je bila vsebina indijanskega bojevnškega življenja. Mladeniči so bili ponos vsega rdečega naroda. Nevarnost je bila daleč, ponosna mladina pa je lahkonožno dirjala med šotori naokrog. Čemu ne bi rajši v veseljem pričakovali jutrišnjega dne kakor bodočih negotovih nevarnosti? — Vum-ho!

Ob reki je bila ozka ravan. Tam so se vršila tekmovanja. Gledalci so sedeli s hrbtom proti soncu, z obrazom proti reki. Prvega tekmovanja, konjske dirke, so se udeležili vsi fantje od svojih desetih do trinaistih let. Vsak je sedel na svojem konjičku in je nestrpnost čakal, da se pokaže vsemu narodu, četudi ni še niti malo mogel pričakovati zmage. Med konjiči je bilo nekaj usmiljenja vrednih mrh, glede katerih si pač lahko podvomil, ali bodo sploh prestale dirko. Pikre opazke iz vrst gledalcev so kar deževale.

Vsakokrat je zdiraljo štrideset do petdeset mladih jezdecev. Med vpitjem in tuljenjem gledalcev so dirjali po progi, ki je bila daljša kakor kilometer, in izbirne dirke so bile bolj ljudska zabava kakor prava borba. Ko pa so potem zmagovalci posameznih dirk nastopili k odločilni dirki, je nastala tišina, ki je bila na indijanskih dirkališčih prav tak običajna, kakor danes je čase pred velikimi odločitvami na evropskih dirkališčih.

Tekmuze je za konjsko dolžino zmagal pred Malim lovcom. Vsi trije rodovi Čilakata so oba nagradili z burnim kričanjem, posebno divje pa so vpili pripadniki rodu Mzepase.

Potem je zamrgolelo po prostranem dirkališču polno nemirnih fantovskih nog. Pričelo se je namreč splošno tekmovanje v teku. Izvedli so ga v petih oddelkih. Vsakokrat je kakih sto mladencev preletelo tretjino dirkališča. Dovoljena je bila sleherna ovira in vsaka zloba, slabi tekači so se oklepali boljših, da bi jih zavrlji, metali so se jim pred noge. Šele v poslednjem delu proge so se tekači vsaj toliko otrsli svojih tekmecev, da so lahko pokazali pravo naglo.

Tekmuze se je postavil v svojo gručo šele pri predzadnji točki peterih tekov. Vsi gorski levi so vedeli, kako

morajo ravnati. Tekmuze je stal ob Gašperju, ob obeh njunih straneh in za njima pa so se postavili ostali mladenci Tekumzejevega rodu. Okrog njih so se nabrali tekmeči pripravljene da takoj pri znamenju za start planejo na Tekumzeja in na Gašperja in ju zadržijo.

Vse oči so bile uprte v glasnika, ki je stal na cilju in je držal v dvignjeni roki velik kos usnja. Vzhajajoče sonce je zavpil, spustil roko, fantiči so se pognali v dir, hoteli so se vreči na Tekumzeja — toda ta in Gašper sta že odrzela kakor dve pšici, sproženi s strune. Rod mladih gorskih levov pa se je postavil po robu vsem, ki so hoteli navaliti. Dvojni orol je razprostrl roke in se uprl navalu. Mali lovec se je junaško pretepal. Fant z drevesa in Volčji sin, dični bratski par, sta bila složna kakor še nikoli v dosedanem življenju; prišla sta se za roke in nista pustila nikogar naprej. In preden so papuzi mogli crav pojmiti, kaj se godi, sta bila Gašper in Tekumze že dobrih trideset metrov spredaj. Bil je lep dvoboj, kajti Tekumze še malo ni bil voljan, da bi Brzonočcu dovolil prednost. Toda nič ni pomagalo. Z desetimi metri naskoka je zmagal Gašper. Šele daleč za Tekumzejem so prisopihali ostali fantje, zasmehovani od mladih gorskih levov in divje podžigani od gledalcev.

Nekega večera — bilo je takole kakih dobrih petnajst dni, odkar sta beli fant in belo dekle bivala v novem taborišču — je ugledal Gašper gručo kakih petdesetih ljudi: moški, ženske in otroci so zavili k šotorom. Vse drugekrat so se približevali novi pripadniki rodu z veseljem vpitjem. A ta gruča je prijezdila molče na nizkih konjičih po ulicah velikega taborišča. Mrko vzravnani so sedeli na konjičih, bili so resni in molčeči, niso pogledali ne na levo ne na desno, z obrazov se je zrcalila žalost, zagrenjenost.

To je bilo seveda nalašč pripravljeno. Številni šavani, ki so prihitali h gruča, so to reč takoj razumeli. Zgodila se je nesreča. Ne glasu ni bilo čuti iz vrst gledalcev, nobene šaljive besede, nobenega krika v pozdrav. Nemo, kakor oni, ki so prijezdili, so stali moški in ženske na obeh straneh. Vzhajajoče sonce, glasnik indijanske vasi, se je bil kakor vselej postavil na čelo spreveda in molče so mu sledili, kamor jim je pokazal. (Dalje

Dunilo Dobravec:

Dobljena stava

Sredi vročega poletja so zidarji prenovili in olepšali županovo hišo, ki se je potem vsa sveža in čista košatila med ostalimi poslopji v vasi.

Stara lesena ograja krog hiše pa je gospoda župana vendarle preveč bodla v oči. »Betonsko bom postavila,« je rekel sam pri sebi, »naj stane kolikor hoče. Bo vsaj mir za nekaj let.«

Pa je poklical Vrbiča, upokojenega dacarja na majhen razgovor, ker je vedel, da se ta možiček ne ustraši nobenega dela, in da rad zasluži še kakšen dinar poleg pokojnine. Pogodila sta se, da bo Vrbič podrl staro ograjo, porival iz zemlje napol gnile, hrastove kole, župan pa mu bo za to plačal po dva dinarja na uro. Z veseljem je Vrbič udaril v županovo mastno dlan. Zakaj pa tudi ne! Obetal se mu je krasen postranski zaslužek.

Zučelo se je veliko delo, ki se vleče že tretji teden. Župan vidi, da ga je Vrbič prevaral, zato ga z vso silo priganja k hitrejšemu delu. Vrbič se pa ne meni za županovo jezo, pač pa dela složno in počasi, kakor se prav za prav spodobi njegovim šestdesetim letom.

Pri vsakem kolu najprej nekoliko postoji, se prestopi z noge na nogo, si otare znoj, privleče iz notranjega žepa telovnika očala in pazljivo premotri položaj. Važno je, na kateri strani bo treba več kopati, bolj udariti, na kateri manj, da bo kol čimprej zunaj. To

pa zna določiti le takle star, izkušen očanec, ki je na svetu že kaj doživel. Naj se župan jezi kolikor hoče, Vrbič pa ne bo niti top premaknil k okretnejšemu gibanju.

Zazvoni poldne. Lop! — kopača in lopata odletita iz žuljavih rok: »Popoldne hočem imeti mir,« pravi Vrbič, leže v senco obcestnega drevesa ter čaka na kosilo.

Tako je delal dan za dnevom, teden za tednom, dokler ga ni prvi dan četrtega tedna zmotil v njegovem delu mlad študent, morda drugošolec.

Prižvižgal je tam mimo, se ustavil ter začel pazljivo opazovati možakarjevo delo. Videl je, kako smešno velike jame koplje delavec okrog tistih kolov, preden katerega izruje. Pa je mlečnozobnežu zamigal jeziček: »Stric, koliko imate na uro?«

Vrbič si je nataknil očala, da bi si bolj ogledal zelenca, ki si upa vtikati radovedni nos v stvari odraslih možakarjev.

»I, krota, kaj pa to tebi mar,« je zagodrnjal »No, če pa že hočeš vedeti, bom pa kar naravnost govoril: po štiri dinarje mi dajo na uro.«

»Stric, jaz vam še dveh ne bi plačal za vaše delo,« je rekel študent. »Ta kol, s katerim se vi trudite že celo uro, vam izrujem v desetih minutah.«

Za hip je Vrbiču zaprlo sapo. Ko si je oddahnil, je prebodel še enkrat skozi očala malega moža, nato pa važno dejal: »Dobro, staviva!«

»Za koliko?«

»Za dva kovača.«

»Ampak, stric, trenutno nimam toliko pri sebi, sicer pa takoj prinesem denar, če bom stavo izgubil.«

»E—e—e, poznamo take tiče,« je rekel Vrbič. »Osleparil bi me rad, kaj ne? Ne boš, denar gor ali pa se ne bahaj!«

»Bom pa jaz založila zanj,« se je zdaj oglasil glas za njenima hrbtoma. Hitro sta se obrnila in opazila gospo notarjevo, ki je prišla navzgor po cesti. »Koliko potrebuješ?« je vprašala študenta.

»Dvajset dinarjev.«

»Evo jih! Ako jih boš izgubil, jih ni treba vračati, če pa stavo dobiš, naj ti bo pa denar za nagrado.«

Vrbiču so zalesketale oči v divjem pohlepu po srebrnem kovancu. Naglo je zgrabil in stisnil v pest oba dvajsetaka.

»O-ho! Stric!?« je vzkliknil študent, »tako se pa nisva zmenila. Kar na onole čolo položite denar, če ne bom — pri moji veri — zavpil.«

Dasi nerad je možakar vseeno izpolnil ukaz, medtem ko je študent že zgrabil za vrh kola.

»Stoj!« je zarjul Vrbič, »brez kontrole ne bo šlo!« Z menoj se ne bo nihče šalil.«

Vzel je v levico uro, desnico pa vzdignil visoko v zrak in jo držal v tem položaju, dokler ni sekundni kazalec dosegel vrha. Nato je z vzdignjeno roko bliskovito zamahnil ter obenem kriknil: »Zdaj!«

Študent je začel z velikansko naglico kopati jarek okrog kola, ki se je že nekoliko zamajal. Iz jarka je bilo treba kolikor mogoče hitro pobrati debelejše kamenje, ki je služilo kot močna opora nekdanj trdnemu kolu. Potem pa je bilo treba odstraniti tudi zemljo, vsipajočo se v dno jarka. Fant je delal z mrzličnimi gibi. Šlo je za štiri kovače. Kje jih laže zaslužiš kakor takole!

»Pet minut!« je siknil Vrbič. Čelo se mu je orosilo in nagubančilo v premnogo brazd in brazdic. Kakor je fant majal kol od leve proti desni, tako je nihal tudi Vrbičev hrbet. Ali bo smrkovec res izvlekel kol o pravem času —? Ni vrag. Ampak — pri Bogu! — vse tako kaže. Mož je napeto pogledoval zdaj mali kazalček zdaj nagle študentove gibe. Ta je vidno napredoval od sekunde do sekunde. Kol je bil skoraj že napol zunaj.

»Osem minut,« je blešnil Vrbič.

»Kaj?« je zapihal študent in kopal, da je vse curljalo iz njega.

»Stoj!« je zopet zarjul Vrbič. »ali pa boš dal tudi za vino, ako dobiš stavo?« Fant pa ni ničesar odgovoril. »Ne boš me zadržal, lisjak zviti,« si je mislil in kopal dalje.

»Devet in pol minut!« je zamrmral možak.

Zdaj je šlo zares. Preostaja torej še pol minute časa. Z obema rokama je študent objel kol in ga s poslednjo močjo izruval ter vrgel na zemljo, da je glasno zabobnelo.

Ves prepaden je Vrbič dognal, da je izgubil stavo. Nemirno so mu zatrepotali predivastorumeni brki, oči so mu skočile iz jame, desnica pa je neverjetno hitro hlastnila po denarju.

Ali študentova roka je bila hitrejša in je medtem že tiščala v pesti svetle kovanice.

»Tič si,« je rekel Vrbič fantu, »tjale k Petru me pa le pelji na pol litra dalmatinca.« In mož je začel milo stokati, kakšen revež da je, ker ima samo po dva dinarja na uro, da ima majhno pokojnino, in da se komaj preživlja iz dneva v dan.

Fant se pa ni brigal za njegove tožbe, kajti znano je bilo, da je Vrbič velik skopuh, in da ima doma v skrinji nakopičenega že polno denarja. Veselo žvižgaje je odšel proti vasi, medtem ko so mu v žepu žvenkljali na lahak način prisluženi kovanci.

Pahič Stanko-dijak:

Spomini na poletje

To vam je bil dečko, ta Tonček. Ni vam dano da bi ga poznali, zato ga poznam jaz. Bil je nekaj časa celo moj sošolec, zdaj je le tovariš, dober tovariš.

Včasih me je obiskal, takole ob poletni dneh. Stanovala sva namreč blizu skupaj, zato je prišel skoraj vsak dan. Ob hiši teče namreč potok, globok potok in kaj prikladen za kopanje. Kopanje pa je v počitnicah glavna zadeva. Vsaj zame in za Tončka.

Sonce je stalo visoko na nebu, silna vročina je bila. Že sem gledal, kako in kje bi brž smuknil v vodo, toda samemu mi ni bilo. Kadar sem sam, me je nekako strah vode, ne vem čemu. Voda šumi čez jez in se skrivnostno zbira v tolmunih, belouške, ki se tudi predajajo kopanju, preplavajo zdaj pa zdaj potok. Ne, v to samoto se mi nikakor ni ljubilo, zato sem naslonjen ob jelšo raje čakal...

»Zdravo.«

Začuden sem se ozrl, glej pred mano je stal sam tovariš Tonček.

»O, zdravo! Dobro da si prišel, seveda se bova kopala,« sem mu odzdravil in se olajšano ozrl na vodo, ki je že nekoliko narasla. Lahen vetrič je valovil gladino.

»Ali je topla voda?« je tovariša najprej zanimalo. Prislonil je kolo, s katerim je prispel, ob steno in se sklonil k vodi.

»Bo,« je dejal potem in vstal.

Kmalu nato sva sedela na mostu in žlobudrala z nogami po vodi. Voda me je vabila, vendar me je mokrina, ki sem jo čutil okoli nog opominjala, naj ne bom prenagel.

»Skoči, skoči!« sem dejal tovarišu, ki je malodušno pomakal noge v vodo. Vedel sem, da ne pojde tako kmalu.

»Skoči ti!« se je odrezal in se sklonil, da bi me poškopil.

Ne boš, sem pomislil in trenutek nato sva bila že oba v vodi. Pri skoku sem ga potegnil s seboj.

Kako prijetno je plavati v vodi, ko je zunaj silno vroče, to ve samo tisti, ki je to okusil na lastni koži. Tako sva s Tončkom žlobudrala po vodi. Dočim sem jaz večinoma plaval, je on zaplaval le redko. Znal je plavati, seveda, toda njegovemu plavanju ne morem

dati časti. Bilo je vse prej kot lepo, zato ga ne maram opisovati.

Tretji dečko se je pojavil na mostu. Posmehnil se je Tončku in pograbil kamenček. To mu je bilo v navadi, da je izzival Tončka. V lahnem loku je letel kamenček v vodo, daleč od Tončka se je potopil. Toda njemu to ni bilo po volji, še malo ne, ker je takoj zagodrnjal.

»Daj no mir, pulec!«

To je njegova stalna rečenica, njegova posebnost. O, pa ima Tonček tudi mnogo drugih posebnosti. Zaradi njih slovi daleč naokrog.

Dečko na mostu se je razburil:

»Kaj, jaz da sem pulec? Čakaj, da pridem v vodo!«

Bliskovito hitro je bil nared in skočil v vodo, toda Tonček ga ni čakal. Z vso naglico, kar jo je zmogel, je pohitel proti bregu in zlezal na suho. Toda samo za hip je bil prepozen, kajti ko je mislil, da je že na varnem, ga je zasledovalec potegnil za nogo nazaj v vodo.

Kar je temu sledilo nisem videl, ker sem med tem sam zlezal na suho. Sonce je namreč zatonilo za oblaki in hladnejši veter je zavel. Pripravljalo se je k nevihti.

Iz vode pa je tačas prihajalo stokanje, sopihanje, štrbunkanje in kričanje. Tonček je kričal, tako močno, da sem se začudil. Ta velik in močni dečko se boji onega malega, ki bi ga lah-

ko z enim zamahom odvrnil. Res čudno.

Končno sta tudi onadva zlezla na breg. Za hribom je že votlo grmelo in prve kaplje dežja so se pojavile. Nedoeljo potem smo stali v zavetju vsi trije, ko je zunaj grmelo in bliskalo ter lilo na vso moč.

Zdaj je jesen, hladna jesen in nič kaj prijetna. Listje odpada z dreves in ker nimam drugega dela, obujam spomine na pretekle poletne dni. Zdaj je poletje že za menoj, dejanja, vsa vse-la dejanja so minila, ostal mi je še samo spomin svetel spomin na srečne dneve, ki so prišli, minili in se ne vrnejo več.

Marija H.:

Pisana družba

V čakalnicah po železniških postajah se zbira pač najrazličnejša družba na svetu. Bogati, revni, stari, mladi, veseli, žalostni, zdravi in bolni; vse skupaj se gnate in preriva, ali pa se zaspano stiska po kotih, brez ozira na narodnost, vero in običaje.

Čakalnica pa, o kateri vam hočem zdaj pripovedovati, je majhna in temna, vsa iz železa, brez oken in vrat. Včasih se v njih zbero vsake vrste potniki, stari in mladi, debeli in suhi, elegantni in preprosti.

Ta čakalnica je zdaj pravkar prazna. Za vogalom je izginil pismonoša, ki je vso pisano družbo te čakalnice pobasal v svojo črno torbo in odnesel v urad, kjer se bodo naši potniki odpravili proti končnemu cilju.

Hopla! Skozi odprtino nabiralnika je prifrftalo dvoje pisem. Prvo je bilo malo, zelo elegantno snežno belo pisemce, drugo pa sivo poslovno pismo.

»Dober večer,« je zahreščalo sivo pismo. »glej no, skoro obenem sva se našla tu. Kam pa kam, če smem vprašati?«

»V Beograd.«

»O, to je pa daleč. Jaz bom preje na cilju. Samo v Zagreb grem. In namen vašega potovanja?«

»Uradna skrivnost!« je spakljivo odgovorilo belo pisemce.

»Hm-hm,« je v zadregi pokašljalo sivo, delaje se, kakor da bi prisluškovalo, »mislim, da dobiva družbo.«

»Eh, kaj! Ali ne vidite, da nekdo prižiga plinsko svetilko?«

V črnino nabiralnika je tedaj res posijal žarek luči. V tistem hipu je dejalo nekaj »štrbunk« in se težko zavalilo na nežno belo pisemce. To je zavpilo lo-več sapo:

»Kakšna nesramnost! Ravno za vrat me tiščite! In kako me pritiskate!«

»Zato sem pa tudi tiskovina!« se je odrezal zavoj dnevnikov.

»To zelo neprijetno okušam! Zskaj se

pa niste rajši zvrnili na sivo pismo?«

»To vam nič mar.«

»Oho!«

»Prosim, nič se ne razburjajte! Zdi se mi, da ste jako velik domišljavec!«

»In vi? Neotesanec! Navadna tiskovina!«

»O, prosim — s tremi dinarji sem frankirana, potujem pa v Mehiko.«

Bum! je padel nov gost v čakalnico. Bil je velik, napuhjen, a v sredini je moral biti prazen. Potuhnul se je v kot in takoj zasmrčal, da ga je bilo groza poslušati.

»Prosim mir!« je zahtevalo belo pismo. »Prvi me tišči, da bi se kmalu zadušilo, a drugi mi vrešči na ušesa, da bi kmalu oglušelo.«

»Ali ste najeli vso čakalnico zase? Mendá si domišljate, da ste bog si ga vedi kakšna posebnost!«

»No, vzorec brez vrednosti res nisem, sem pa zelo elegantno, neomadeževano pismo, ki potuje v Beograd!«

»Vzorec brez vrednosti,« se zahroče da vse grlo. »Glavna stvar je vsebina, ljubo moje! Mnogo sicer res nisem vreden, a vsaj toliko še vedno, za kolikor se izdajam.«

»To je presneto malo,« se porogljivo smeji elegantno pisemce.

Zaškrtalo je. Kopa razglednic in dopisnic je prifrčala v nabiralnik in pokrila vse potnike, izmed katerih je hotel biti vsak posebej več, nego vsak drugi.

Prerekanje je bilo s tem končano. Čez nekaj časa so se tla pod njimi zazibala in vsi so drug preko drugega strmoglavili v črnino usnjene torbe starega pismonoše, ki je ob določeni uri izpraznjeval nabiralnike.

Kako počivajo ljudje

Kadar smo utrujeni, se vsedeemo na stol ali pa se vlečemo na zofo ali posteljo. Gotovo se boste čudili, če vam

povecno, kako počivajo nekateri narodi.

Zene rodu Hameg v Atriki se vsedejo na izdolbeno kamenje, kadar se hočejo odpočiti. Nas bi gotovo bolele kosti, če bi storili tako. Papuanci počepnejo tako, da leži vsa teža telesa v prstih na nogah. V tem položaju se

počuti Papuanec kar najboljše. Mnogi narodi pa počivajo tako, da sedejo na tla, in prekrizajo noge. V južni Atriki počivajo domačini na ta način, da se postavijo na eno nogo, medtem ko imajo drugo v kolenu upognjeno. Kdor jih vidi, se nehote spomni na štorčljo.

Jutrovčki pišejo

Dragi stric Matic! Hočem Ti napisati nekaj o svoji lepi domovini. Saj si že menda bil kedaj na Jesenicah. In veš, kako krasna je naša Gorenjska. Obdaja nas lepo gorovje Julijske Alpe in Karavanke. Precej ob vznožju Julijskih Alp pa teče lepa reka Sava. Hočem ti tudi omeniti, da je moja domovina tudi v Savinjski dolini v Braslovčah. Upam, da mojega pisma ne vržeš kar tebi nič meni nič v Tvoj požrešni koš.

Prisrčne pozdrave od Tvoje

Elge Ludvig, uč. 4. raz. osn. šole na Jesenicah.

Dragi stric Matic! Tudi jaz Ti danes prvič pišem par vrstic. Opisati Ti hočem svoje letošnje počitnice, katere sem preživela na našem lepem morju. Videla sem prvič morje. Naučila sem se tudi plavati. Vozile smo se večkrat z jadrnico; vedno smo prepevale. Rada tudi telovadim in sem že dve leti pri sokolu, a najbolj mi je všeč naša pesmica: »Le naprej...«

Prosim Te, dragi stric Matic, da ne vržeš mojega prvega pisemca v koš. — Pozdravlja Te prav lepo

Neda Zadnekova, učenka II raz. Urš. vadnice v Ljubljani.

Dragi stric Matic! Ne veš stric Matic, kako sem Ti hvaležen za poslano knjigo. Veš lansko leto je bil izžreban moj mlajši bratec, pa me je vedno dražil, da zna on lepše napisati kakor jaz, ker je on dobil knjigo. Sedaj sva si pa bot. Za to, striček, še posebno najlepša hvala zanjo. — Sedaj striček pa naj Ti opišem moj rojstni kraj. — Tam, kjer Kranj na trdi skali stoji, me je prvič obisalo soncece, ki je prikukalo izza Kamniških planin. Storžič pa je samo mrko pogledal, češ, spet eden, ki bo cenetal nekaj po moji sivi glavi in mojih sosedih. Morda je uganil, ali pa

je res vedel, kako rad gledam te lepe planine in gore. Dasi sem moral še v nežni mladosti zapustiti moj rojstni kraj, se vendar tako rad vračam nazaj, v ta gorenjski Menčester. Ko sem bil prvič na Šmarjetni gori, ki se dviga nad postajo, sem kar obstal, tako me je prevzelo. Na severu in vzhodu mogočne gore na zapadu nižje gričevje, izza katerega se mogočno dviga očiak Triglav. Pod menoj pa krasno kranjsko in sorško polje, izpreminjajoče se v vseh mogočih barvah. Zdelo se mi je vse to en lep šopek, povezan s srebrnim trakom — Savo. Bližje pod Šmarjetno goro pa se razprostira mesto, — ki se širi in širi, Tisto, o Kranju in skali velja samo še za stari del mesta, kjer kraljuje grad stolnica in studentovski Pungart. Vse ostalo pa je raztreseno že daleč v Kranjsko in Hujansko polje. Obširne tekstilne tovarne z mogočnimi dimniki, kar bruhajo iz sebe množice delavcev in delavk, kadar zapiskajo sirene. Trudni se vračajo v svoje lične domove, ki so si jih postavili s svojimi žuljavimi rokami tu pod Šmarjetno goro. Stražišču in Gašteju — tam po Kranjskem in Hujanskem polju — po vsej obsežni kranjski periferiji. Vsaka hišica kakor gaibica med košarico cvetja. Šele tu se obrazi delavcev zopet razvedre in pozabijo na sive mrke stene tovarniškega zidovja. Striček, bil sem že na mnogih krajih — na Gorenjskem, na Notranjskem, na Dolenjskem v Beli krajini, na Štajerskem — a tako enega kraja nisem še nikjer videl kot je Kranj. Saj ima vsak kraj nekaj svojih stvari, ki mičejo. Notranjska, medveda, Dolenjska grozdič — Štajerska sladke hruške, a tako lepih gora in planin, kot jih ima Kranj v svojem ozadju nisem še nikjer videl.

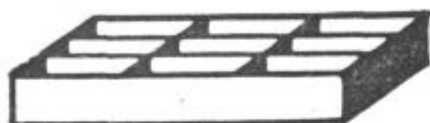
Pozdravlja Te

Tonček Pižek, dijak III. gimn. v Novem mestu.

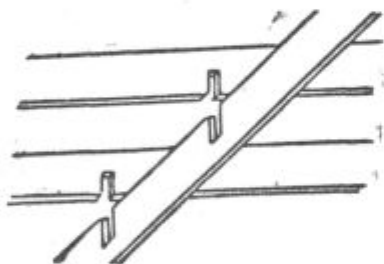
Za spretne roke

Zabojček za žeblje

Pri raznih delih bomo potrebovali žeblje raznih velikosti. Zato si hočemo napraviti zabojček, ki bo razdeljen v predale, da bomo mogli v njem imeti žeblje lepo urejene.

V ta namen vzamemo deščice zabojčka od kvasa, ki ga za en dinar dobiš pri vsakem trgovcu. Z žago si deščico razrežemo v te-le velikosti: 1 kos štirikotne oblike za dno zabojčka, 23 cm dolg in 15 cm širok. Ostale deščice pa naj bodo dnu primerno široke, kar vsa-

kemu pokaže njegov lastni okus in je razvidno tudi iz slik 1 in 2. Slika 2 tudi kaže, kako je vrezati zarezo v deščice, ki služijo za predalčke.

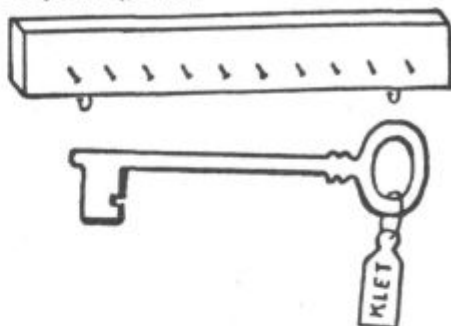
Zagati se da najbolje z žagico izrezovalko; dobra je pa tudi vsaka navadna ne prevelika žaga. Kdor zna dobro rokovati z nožem, mu pa ni potreba niti žage.

Za zbijanje zabojčka lahko porabimo iste žeblje, ki smo jih dobili pri razdiranju kvasovega zabojčka.

Obešalnik za ključe

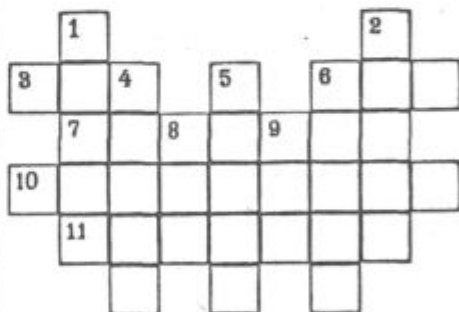
Vzemi 30 cm dolgo in 5 cm široko deščico ter jo s kosom stekla dobro ostruži, da bo popolnoma gladka. Začrtaj na deščico črto a, b, kakor vidiš na sliki 1. Na vsake tri cm zabij na tej črti po en primeren velik žebelj, dva tanjša pa zabij v gornji rob deščice ter jih upogni navzdol, da bodeš lahko obešalnik pritrdil na zid.

Končno pobarvaš deščico, zeblje pa, ki radi zarjave, lahko pobakriš s tem, da jih pustiš 24 ur v kozarcu vode, v kateri si raztopil košček modre galice. Galico dobiš za nekaj par v vsaki specializirani trgovini.

Da ne bo zmešnjave pri ključih, je dobro, da na vsakega privežeš deščico, na katero napišeš, katera vrata zaklepa ključ.

Križanka

Vodoravno: 3. enota, nedoločena količina, ptič-pevec, tudi priimek, 1. dveh slovenskih zgodovinarjev

(* 1853 + 1924. 2* 1892.—)

2 slovenskega slikarja (* 1896.); 6. skop človek, 7. prehod čez vodo. 10. Vernov zgodovinski roman, 11. dan v tednu.

Navpično: 1. poklic v mestih, letoviščih, zdraviliščih, v širšem pomenu vsak tovornik, 2. glodavec, 4. enota uporabe vrste orožja, 5. žareč utrinek, 6. živalska zgodba, 8. gornjedalmatinski otok, 9. morska žival.

Rešitev križanke

Vodoravno: 3. rog (Rog), 5. kis, 7. navihanec, 9. kobilar.

Navpično: 1. lovor, 2. dinar, 3. rak, 4. gib, 5. kal, 6. ser, 8. hiša.